

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Marek Nespala
advokát
IČO 662 40 590
Vyšehradská 421/21
128 00 Praha 2

Instituce

Nationale-Nederlanden Levensverzekering
Maatschappij N. V., se sídlem Weena 505,
Rotterdam, Nizozemské království, zapsané
v obchodním rejstříku Obchodní komory
v Rotterdamu, datum zápisu 17. ledna 1863,
číslo zápisu 24042211,
jednající prostřednictvím
NN Životní pojišťovna N.V.,
pobočka pro Českou republiku
IČO 407 63 587
Nádražní 344/25
150 00 Praha 5

Zástupce

Mgr. Eva Nováková
advokát
IČO 866 42 413
Ovocný trh 573/12
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/915/2017 - 38

Praha 11. 2. 2019

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 31. 8. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci o zaplacení částky ve výši 164.669 Kč s příslušenstvím, o námitkách Navrhovatele ze dne 31. 10. 2018, č. j. FA/SR/ZP/915/2017 - 29, proti nálezů finančního arbitra ze dne 15. 10. 2018, č. j. FA/SR/ZP/915/2017 - 27, takto:

Námitky Navrhovatele , zastoupeného na základě plné moci advokátem JUDr. Markem Nespalou, advokátem se sídlem Vyšehradská 421/21, 128 00 Praha 2, doručené finančnímu arbitrovi dne 31. 10. 2018, č. j. FA/SR/ZP/915/2017 - 29, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 15. 10. 2018, č. j. FA/SR/ZP/915/2017 - 27 se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy odpovídajícího zaplacenému pojistnému a zákonného úroku z prodlení, protože má za to, že na straně pojistitele jednal subjekt bez způsobilosti k právním úkonům.

Finanční arbitr při rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 15. 10. 2018, č. j. FA/SR/ZP/915/2017 - 27 (dále jen „Nález“), vyšel ze shromážděných podkladů, především z toho, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli pojistnou smlouvu ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ ING SMART č. , ve které si sjednali mimo jiné investiční životní pojištění pro

případ smrti nebo dožití Navrhovatele, s měsíčním pojistným ve výši 2.791 Kč, s počátkem pojištění dne 4. 6. 2012 a pojistnou dobou 30 let, a dále připojištění pro případ smrti následkem úrazu, připojištění pro případ trvalých následků úrazu s progresivním plněním, připojištění denní dávky při pobytu v nemocnici následkem úrazu, připojištění denních dávek za dobu nezbytného léčení úrazu (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr zjistil, že v případě smrti Navrhovatele se sjednává pojistná částka ve výši 300.000 Kč nebo hodnoty podílových jednotek („*hodnotu fondů*“), resp. vyšší z těchto částek, a v případě dožití konce pojistné doby vyplatit Navrhovateli hodnotu podílových jednotek. Pojistná smlouva stále trvá.

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení nedovodil neplatnost Pojistné smlouvy, neboť nezjistil, že by Navrhovatel uzavřel Pojistnou smlouvu se subjektem, který k tomu neměl oprávnění. Finanční arbitr rovněž zjistil, že předmětem sporu jsou i jednotlivá připojištění, o nichž není příslušný rozhodnout.

S ohledem na tyto skutečnosti finanční arbitr řízení v části týkající se připojištění podle § 14 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi ve výroku I. zastavil a návrh Navrhovatele ve zbývajících částech podle § 15 odst. 1 téhož zákona ve výroku II. zamítl.

3. Námítky Navrhovatele proti Nálezu

Navrhovatel rozporuje závěry finančního arbitra a tvrdí, že formulář Pojistné smlouvy nezavádí pro pobočku Instituce (dále jen „Pobočka“) a jejího zřizovatele společnou zkratku, když je z něj patrné, že zkratka je zavedena pouze pro pobočku, která je upřesněna pomocí zakladatele.

Navrhovatel argumentuje, že smluvní strana je v Pojistné smlouvě označena s důrazem na slovo „*Pojistitel*“ jako: „*Pojistitel: ING Životní pojišťovna N. V., pobočka pro Českou republiku, IČ: 40763587, se sídlem Nádražní 344/25, 150 00 Praha 5 – Smíchov, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze oddíl A, vložka 6305, Zakladatel: ING Životní pojišťovna N. V., se sídlem Rotterdam, Weena 505, Nizozemské království, zapsaný v obchodním rejstříku Obchodní komory v Rotterdamu, Nizozemské království, datum zápisu 17. ledna 1863, číslo zápisu 24042211. (dále jen „pojišťovna“ nebo „ING Životní pojišťovna“).*“

Podle Navrhovatele tento výklad rovněž potvrzuje znění úvodního ustanovení Všeobecných pojistných podmínek pro životní pojištění účinných od 1. 3. 2008 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“).

Navrhovatel namítá, že z hlavičky Pojistné smlouvy pouze vyplývá, že pojistitelem je Pobočka, jejímž zakladatelem je společnost ING Životní pojišťovna N. V. Podle Navrhovatele se jedná o totožnou informaci, „*jako kdyby byla u specifikace jednajících fyzické osoby uvedena její matka*“. V této souvislosti Navrhovatel dále tvrdí, že ve formuláři Pojistné smlouvy není zmíněn zřizovatel, ale zakladatel, který je ve smyslu zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), osoba zakládající právnickou osobu, tedy osobu s právní subjektivitou, a nikoli pobočku.

Navrhovatel namítá, že Informace zájemci (dále jen „Informace zájemci“) nedoplňují smluvní dokumentaci a nezachycují projev vůle smluvních stran, neboť nejsou součástí Pojistné smlouvy. Podle Navrhovatele Instituce prostřednictvím Informací zájemci pouze plní svou informační povinnost vůči zájemci o pojištění ve smyslu § 66 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“). Navrhovatel namítá, že právní úkon zavazující smluvní strany, který zachycuje jejich vůli, je Pojistná smlouva, a nikoli informační dokument.

Navrhovatel namítá, že Informace zájemci rovněž neuvádějí Instituci jako zahraniční pojišťovnu jednající prostřednictvím Pobočky a obsahují pouze údaj o tom, že Pobočka, tedy pojistitel podle Pojistné smlouvy, je organizační složkou nizozemské společnosti. Podle Navrhovatele jde o informaci, ze které není pro průměrného spotřebitele zřejmé, kdo je Institucí či k do má právní subjektivitu a kdo nikoli.

Navrhovatel namítá, že „z obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze oddíl A, vložka 6305 nevyplývá žádná finančním arbitrem tvrzená skutečnost. Obchodní rejstřík obsahuje pouze údaje o Pobočce, nikoli informaci o tom, že jedná za zahraniční pojišťovnu Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N. V. Část obchodního rejstříku nazvaná „Ostatní skutečnosti“ vzhledem ke svému znění vzbuzuje další pochybnosti, neboť není vůbec jasné, jaký je vztah mezi Institucí a subjektem nazvaným NN Životní pojišťovna N. V. Pod obchodní firmou a specifikací Instituce se nachází údaj o zakladateli (?), kterým je NN Životní pojišťovna N. V. Uspořádání textu tak spíše naznačuje nesmyslný závěr, že zakladatelem Instituce je NN Životní pojišťovna N. V. Z obchodního rejstříku nevyplývají žádné vazby mezi uvedenými entitami ani to, kdo je oprávněn jednat a za koho“.

Navrhovatel odmítá argument finančního arbitra, že si měl správnost definice smluvní strany zjistit z obchodního rejstříku, neboť ho považuje za protiprávní a v rozporu s principy ochrany spotřebitele. Navrhovatel v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu České republiky sp. zn. III. ÚS 158/99, ze dne 11. 5. 2000.

Navrhovatel namítá, že neměl informaci o tom, že Pobočka jedná jménem svého zřizovatele, neboť mu tuto informaci podřízený pojišťovací zprostředkovatel neposkytl v předmluvní fázi, ani to nevyplývalo ze smluvní dokumentace či z obchodního rejstříku.

Navrhovatel tvrdí, že ačkoli finanční arbitr vycházel z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 119/2003, nezabýval se řádně výkladem projevu vůle stran a dalšími okolnostmi uzavření Pojistné smlouvy, včetně tvrzení Navrhovatele.

Navrhovatel tvrdí, že vzhledem k definici Instituce v Pojistné smlouvě neměl žádnou pochybnost, že uzavřel Pojistnou smlouvu s českým subjektem, neboť český název pobočky obsahuje slovo pojišťovna, tedy ING Životní pojišťovna N. V. Navrhovatel namítá, že i přes definici Instituce v Pojistné smlouvě nevěděl, že uzavřel Pojistnou smlouvu s nizozemskou právnickou osobou se sídlem v Rotterdamu, jejíž obchodní firma zní Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N. V.

Navrhovatel tvrdí, že veškerá komunikace při uzavírání Pojistné smlouvy probíhala v českém jazyce, že pojistné hradil na účet vedený v České republice a že ho podřízený pojišťovací zprostředkovatel při sjednávání Pojistné smlouvy neupozornil na skutečnost, že Institucí je ve skutečnosti jiný subjekt, který Instituce v Pojistné smlouvě neuvedla.

Navrhovatel tvrdí, že v reklamní kampani vztahující se k Pojistné smlouvě není informace o tom, že Institucí je zahraniční osoba. Navrhovatel v této souvislosti odkazuje na reklamní spot z roku 2015 uvedený Institucí na jejích webových stránkách <http://www.tvspoty.cz/nn-ing-ewan-mcgregor-si-meni-jmeno/>, kde používá pouze název ING pojišťovna.

Podle Navrhovatele se finanční arbitr nevypořádal ani se skutečností, že žádná pojišťovna s obchodní firmou ING Životní pojišťovna N. V., se sídlem v Nizozemí neexistuje, a proto je podle Navrhovatele lichá argumentace finančního arbitra týkající se údaje o zakladateli v Pojistné smlouvě.

Navrhovatel argumentuje, že podle výpisu z obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze pod sp. zn. A 6305 a podle výpisu z obchodního rejstříku Nizozemí (The Netherlands Chamber of Commerce Commercial Register Extract) ze dne 20. 1. 2015, je zakladatelem pobočky Instituce, jejíž obchodní firma je Nationale-Nederlanden

Levensverzekering Maatschappij N. V., pod touto obchodní firmou Instituce jedná. Instituce má podle předmětného výpisu několik obchodních jmen, mj. též ING Životní pojišťovna N. V. Podle Navrhovatele se však nejedná o názvy, pod kterými Instituce činí právní úkony, nýbrž jde o jména používaná pro marketingové účely.

Navrhovatel dále odkazuje na webové stránky ČAP – České asociace pojišťoven (viz <http://www.cap.cz/en/about-us/members/full-members?start=20>), kde Česká asociace pojišťoven pod záložkou „Členské pojišťovny“ uvádí jako člena pouze Pobočku, tj. NN Životní pojišťovna N. V., pobočka pro Českou republiku.

Navrhovatel s ohledem na uvedené namítá, že se finanční arbitr vůbec nevypořádal se zjištěnými skutkovými okolnostmi, což nasvědčuje mj. jeho podjatosti.

Navrhovatel tvrdí, že *„z odůvodnění Nálezu zcela zjevně vyplývá, že finanční arbitr nerozhodoval nestranně a spravedlivě, když interpretoval jednotlivá zjištění tak, aby vyhovovala Instituci, ačkoliv charakter těchto skutkových zjištění takový výklad logicky nepřipouští. Výsledkem je chabá argumentace, o kterou se závěr, který finanční arbitr učinil, nemůže opřít. Vzhledem k tomu, že finanční arbitr současně zcela ignoroval skutková zjištění, která hovoří ve prospěch Navrhovatele, je zjevné, že nejde pouze o pouhou nekompetentnost finančního arbitra, ale též o jeho zjevný záměr vysvětlitelný pouze absencí nestrannosti“*.

Podle Navrhovatele není zřejmé, z čeho finanční arbitr dovodil svůj závěr, že Navrhovatel namítá neplatnosti Pojistné smlouvy zjevně účelově. Navrhovatel namítá, že *„se legitimním způsobem domáhá svých práv, a to od okamžiku, kdy se o vadách Pojistné smlouvy dozvěděl“*. Finanční arbitr podle Navrhovatele nezkoumal, z jakého důvodu Navrhovatel namítá neplatnost Pojistné smlouvy po 5 letech, přitom tuto skutečnosti používá v neprospěch Navrhovatele.

Navrhovatel trvá na svém přesvědčení, že Pojistná smlouva je neplatná ve smyslu ustanovení § 38 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“).

Navrhovatel odmítá názor finančního arbitra, že není příslušný rozhodovat o části Pojistné smlouvy týkající se připojištění. Navrhovatel tvrdí, že předmětem Pojistné smlouvy je životní pojištění, které je specifikováno v návrhu na uzavření Pojistné smlouvy jako produkt spojující pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití a další připojištění. Podle Navrhovatele je životní pojištění vymezeno Pojistnou smlouvou jako komplexní produkt a není možné, aby finanční arbitr tento produkt rozdělával na jednotlivé části a posuzoval jen některé z nich, v daném případě jsou navíc připojištění podle Navrhovatele závislá na základním pojištění.

Navrhovatel tvrdí, že výklad finančního arbitra o oddělitelnosti životního pojištění a jednotlivých připojištění je neudržitelný také s ohledem na případné vyslovení neplatnosti hlavního pojištění, k čemuž směřoval návrh na zahájení řízení. Podle Navrhovatele by v tomto případě zůstala výrokem nedotčená nesamostatná část Pojistné smlouvy a Navrhovatel by se musel obrátit na obecný soud. Navrhovatel tvrdí, že soud, který by se zabýval případnou otázkou platnosti části Pojistné smlouvy týkající se připojištění, by musel znovu vyřešit jako předběžnou otázku platnost Pojistné smlouvy jako celku.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr musí posuzovat Pojistnou smlouvu jako jeden složený pojistný produkt, a proto se musí vypořádat s nárokem Navrhovatele celkově.

Navrhovatel současně namítá podjatost finančního arbitra podle § 14 odst. 2 správního řádu a odkazuje například na vyjádření finančního arbitra ze dne 13. 9. 2018, které zaslal Městskému soudu v Praze ke sp. zn. 14A 165/2018 z důvodu probíhajícího řízení o žalobě Navrhovatele na nečinnost finančního arbitra. Navrhovatel v této souvislosti odkazuje na část I. tohoto vyjádření označenou jako *„Zneužívání řízení před Žalovaným – možná*

nepříslušnost Žalovaného k řešení sporu“, kde podle Navrhovatele finanční arbitr obviňuje právního zástupce Navrhovatele za zneužívání institutu finančního arbitra a porušování zásady poctivosti.

Navrhovatel argumentuje, že ve smyslu článku 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod využil své ústavní právo na právní pomoc a nechal se v řízení před finančním arbitrem zastoupit advokátem.

Navrhovatel s ohledem na výše uvedené namítá, že *„je naplněna hypotéza právní normy uvedené v ustanovení § 14 odst. 1 správního řádu, tedy že finanční arbitr je s ohledem na svůj poměr k právnímu zástupci Navrhovatele podjatý, tedy že lze důvodně pochybovat o nestrannosti jeho rozhodování ve věci“*.

Navrhovatel tvrdí, že finanční arbitr by měl postupovat ve věci podjatosti podle § 14 správního řádu a nesouhlasí s jeho výkladem, že je sám nadřízeným správním orgánem, neboť podle § 178 odst. 2 správního řádu finanční arbitr nerozhoduje o odvolání, ale o námitkách, což je podle Navrhovatele jiný typ opravného prostředku. Podle Navrhovatele je nadřízeným správním orgánem ve smyslu § 178 odst. 2 správního řádu orgán, který na základě zákona pověřil finančního arbitra výkonem veřejné správy, a který má být podle § 14 odst. 4 správního řádu vyrozuměn o okolnostech nasvědčujících podjatosti finančního arbitra.

4. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi dává stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu. Včasné podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález buď potvrdí, nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a n. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil námitky Navrhovatele jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, § 82 a § 83 správního řádu.

Finanční arbitr nepovažuje za nutné opakovaně definovat a vykládat veškerá ujednání Pojistné smlouvy tak, jak učinil v Nálezu, ani vyjadřovat se k těm námitkám Navrhovatele, které vznesl v řízení o Nálezu, resp. o námitkách, a nedoložil je jakoukoli novou argumentací nebo relevantními podklady (případně nevysvětlil, jak měly ovlivnit správnost a zákonnost napadeného Nálezu). Smyslem vypořádání tvrzení účastníků řízení a hodnocení podkladů v řízení před finančním arbitrem není podrobné vyvracení každého tvrzení účastníků a provádění každého předloženého či označeného podkladu. V tomto smyslu se vyjádřil též Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, kde judikoval, že *„[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“*.

5.1 Posouzení platnosti Pojistné smlouvy ve smyslu § 38 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Pokud se jedná o námitku Navrhovatele, že formulář Pojistné smlouvy zavádí zkratku „pojišťovna“ nebo „ING Životní pojišťovna“ pouze pro Pobočku (upřesněnou o svého zakladatele), což podle Navrhovatele potvrzují i Všeobecné pojistné podmínky, finanční arbitr opakovaně odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 119/2003 z části 5.4 Nálezu, podle nichž „[z]ávěr o nezpůsobilosti určitého subjektu k právním úkonům a tím i o jeho absolutní nezpůsobilosti právně relevantním způsobem vystupovat v právních vztazích, lze učinit až po té, kdy tento nedostatek nelze odstranit ani jeho výkladem. Námitka dovolatelky, že odvolací soud měl právní úkon správně posoudit podle jeho obsahu a vůle účastníků, kterou sledovali při uzavření smlouvy, je ve světle učiněných závěrů důvodnou“.

Finanční arbitr v Nálezu vysvětlil, že ve formuláři Pojistné smlouvy je označena Instituce jako „Pojistitel: ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, IČ: 40763587, se sídlem Nádražní 344/25, 150 00 Praha 5-Smíchov zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 6305. Zakladatel: ING Životní pojišťovna N.V., se sídlem Rotterdam, Weena 505, Nizozemské království zapsaný v obchodním rejstříku Obchodní komory v Rotterdamu, Nizozemské království, datum zápisu 17. ledna 1863, číslo zápisu 24042211 (dále jen „pojišťovna“ nebo „ING Životní pojišťovna“)“.

Pokud se jedná o argumentaci Navrhovatele, že zakladatel je ve smyslu obchodního zákoníku osoba zakládající právnickou osobu, tedy osobu s právní subjektivitou, finanční arbitr upozorňuje, že termín „zakladatel“ pro označení Instituce nepoužila pouze Instituce v Pojistné smlouvě, ale obsahuje ho též samotný obchodní rejstřík v části „Ostatní skutečnosti“.

Finanční arbitr si je vědom možnosti teoretického rozlišování mezi pojmy zakladatel a zřizovatel, nicméně odmítá, že by tato skutečnost uvedená v Pojistné smlouvě a obchodním rejstříku (tj. zmínka o zakladateli namísto zřizovatele) mohla ovlivnit vědomí Navrhovatele o subjektu, s kterým Pojistnou smlouvu uzavírá, když v každém případě platí, že Pobočku někdo založil, resp. zřídil, tj. evidentně zde je nějaký vztah Pobočky k právnické osobě, v tomto případě Instituci.

Ačkoli finanční arbitr již v Nálezu uzavřel, že Instituce sama sebe identifikovala stylisticky poměrně dost neobratně, s přihlédnutím k relevantní judikatuře Nejvyššího soudu a výše citované hlavičce samotného formuláře je přesvědčen, že již z tohoto dokumentu lze jako pojistitele bezpečně identifikovat Instituci a nikoli pouze Pobočku (Pojistitel je sice nejdříve identifikován jako „pobočka pro Českou republiku“, nicméně ihned poté je Navrhovatel upozorněn na skutečnost, že se jedná o pobočku Instituce jako zahraniční právnické osoby a že právě Instituce je pojistitelem, resp. pojišťovnou).

Pokud se jedná o námitku Navrhovatele, že jeho výklad podporuje i úvodní ustanovení Všeobecných pojistných podmínek, pak finanční arbitr zdůrazňuje nejen to, že samotný formulář Pojistné smlouvy má jako hlavní a individualizovaný dokument aplikační přednost, ale že i z dalších dokumentů vztahujících se k ní (Informace zájemci, pojistky atd.) lze údaje o Instituci jako pojistiteli dovodit.

V této souvislosti finanční arbitr odmítá Navrhovatelovu snahu o bagatelizaci významu Informací zájemci, když právě jejich prostřednictvím Instituce splnila svou zákonnou povinnost ve smyslu § 66 odst. 1 zákona o pojistné smlouvě, tj. poskytnout spotřebiteli kompletní informace o pojistiteli.

Informace zájemci tak představují nejen relevantní předsmělní dokument k Pojistné smlouvě, ale v posuzovaném případě i součást Pojistné smlouvy, která na ně odkazuje například v čl. 1 Zvláštních pojistných podmínek. S ohledem na tyto skutečnosti je tak zcela

nepravdivá námitka Navrhovatele, že Informace zájemci nejsou součástí Pojistné smlouvy či že by se mělo jednat o dokument, který není pro posouzení sporu relevantní.

Co se týče námitek Navrhovatele k samotnému obsahu Informací zájemci, finanční arbitr i tyto odmítá, když už v části 5. 1 písm. c) a 5. 4 Nálezu shrnul, že Pobočka je pouze organizační složkou Instituce, která je sama pojišťovnou a může být tedy pojistitelem (tuto skutečnost Instituce sdělila výslovně Navrhovateli v Informacích zájemci, a to před uzavřením Pojistné smlouvy).

Finanční arbitr nemůže souhlasit ani s tvrzením Navrhovatele, že obchodní rejstřík vedený Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 6305, obsahoval pouze údaje o Pobočce, a nikoli o tom, že Pobočka jedná jménem zahraniční osoby, tj. Instituce. V této souvislosti finanční arbitr odkazuje především na část „Právní forma“, podle níž je Pobočka odštěpným závodem „zahraniční právnické osoby“, když část „Ostatní skutečnosti“ současně upřesňuje, že *„[s]polečnost Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. je zapsána v obchodním rejstříku Obchodní komory v Rotterdamu, Nizozemské království, datum zápisu 17. ledna 1863, číslo zápisu 24042211, v právní formě akciová společnost, s předmětem podnikání provozování životního pojištění (včetně zajištění) a další realizace záležitostí, které přímo či nepřímo vedou k realizaci či rozvoji předmětu činnosti nebo se k němu vztahují, to vše v nejširším smyslu. Výše upsaného akciového kapitálu je 173.888.648,80 EUR. Společnost se řídí právem Nizozemského království“*.

Právě tato zahraniční společnost je pak níže ve výpisu obchodního rejstříku označena jako zakladatel Pobočky (odštěpného závodu), když s účinností od 1. 1. 2007 byla v obchodním rejstříku pouze změněna její obchodní firma na „ING Životní pojišťovna N.V.“ (jednalo se však stále o stejnou zahraniční společnost, tj. zakladatele Pobočky, což ostatně potvrzují i interní dokumenty Instituce zveřejněné v obchodním rejstříku a skutečnost, že rejstříkový soud vše takto zapsal). V této souvislosti pak nelze přehlédnout ani to, že od 27. 5. 1992 až do současnosti obchodní rejstřík obsahuje údaj o tom, že se jedná o společnost „se sídlem Rotterdam, Weena 505, Nizozemí“, čili zahraniční společnost.

S ohledem na výše uvedené finanční arbitr nesouhlasí ani s námitkami Navrhovatele, že Instituce s obchodní firmou ING Životní pojišťovna N. V., se sídlem v Nizozemí neexistuje, a doplňuje, že i kdyby Instituce skutečně použila své obchodní jméno, které používá pro své marketingové účely, nic by to neměnilo na tom, že s přihlédnutím k dalším údajům uvedeným jak ve veškeré dokumentaci vztahující se k Pojistné smlouvě, tak v obchodním rejstříku, by bylo možno bezpečně dovodit, že pojistitelem je Instituce. Finanční arbitr v této souvislosti odkazuje rovněž na své právní závěry uvedené v části 5.4 Nálezu a na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 386/96 a ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 119/2003, o vadách v identifikaci osoby a možnostech výkladu.

Pokud se jedná o zbývající námitky Navrhovatele týkající se jeho povědomí o skutečném pojistiteli (údajné přesvědčení Navrhovatele, že Pojistnou smlouvu uzavírá s českým subjektem, komunikace v českém jazyce, hrazení pojistného na účet vedený v ČR, reklamní kampaň Instituce nebo identifikace Instituce na webových stránkách České asociace pojišťoven), finanční arbitr sděluje následující.

Finanční arbitr předně odkazuje na Nález a odůvodnění tohoto rozhodnutí výše, z nichž podle jeho přesvědčení spolehlivě vyplývá, že Navrhovatel nemohl být při uzavření Pojistné smlouvy a později při jejím plnění v domnění, že druhou smluvní stranou je „český subjekt“ a nikoli Instituce jako zahraniční právnická osoba.

Na této skutečnosti nemůže ničeho změnit ani to, že Navrhovatel s Institucí komunikoval v českém jazyce a pojistné pravidelně hradil na účet vedený v České republice, když právě i z tohoto důvodu Instituce zřizuje v různých zemích své pobočky, aby spotřebitelům v jednotlivých státech usnadnila přístup ke svým produktům.

Stejně tak nelze podle názoru finančního arbitra přikládat žádný zvláštní význam ani Navrhovatelem zmiňované reklamě, když nejenže neprokázal, že tuto reklamu viděl a že ho jakkoli ovlivnila, ale zejména když z veškeré dokumentace k Pojistné smlouvě a z dalších okolností jejího uzavření (včetně následného chování obou smluvních stran) lze bezpečně dovodit, že pojistitelem je v posuzovaném případě Instituce (podle názoru finančního arbitra tak nelze přikládat zvláštní význam ani ostatním reklamním spotům Instituce, tj. například ING: Chrochtejte si i v penzi [holandská penze], u níž je mj. z názvu patrná souvislost se zahraničním). Obdobné pak pochopitelně platí i k argumentaci Navrhovatele, že i sama Česká asociace pojišťoven na svých webových stránkách uvádí jako svého člena pouze Pobočku.

S ohledem na výše uvedené finanční arbitr trvá na svých závěrech uvedených v napadeném Nálezu a odmítá tvrzení Navrhovatele, že by se nevypořádal se zásadními skutkovými okolnostmi posuzované věci.

5.2 Částečné zastavení řízení o návrhu Navrhovatele

Pokud se jedná o námitky Navrhovatele, že finanční arbitr musí na Pojistnou smlouvu nahlížet jako na jeden složený produkt a rozhodnout o veškerých nárocích Navrhovatele z ní, finančnímu arbitrovi nezbyvá, než odkázat na § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi, podle něhož může rozhodovat pouze spory mezi spotřebitelem a „*pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při distribuci životního pojištění nebo při výkonu práv a plnění povinností ze životního pojištění*“.

Ačkoli jsou pak jednotlivá Navrhovatelem zvolená připojištění součástí Pojistné smlouvy jako celku, jsou viditelně sjednána odděleně od životního pojištění, o čemž svědčí nejen veškerá smluvní ujednání, ale právě i jejich označení jako „připojištění“. K tomu srov. například také závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4034/2010, podle nichž „*[o]dvolací soud se správně vypořádal rovněž s dovolatelovou námitkou, že pojistná smlouva tvoří jeden celek, a proto nelze platně vypovědět dle § 800 odst. 4 obč. zák. (ve znění účinném v době uzavření pojistné smlouvy) pouze část pojištění, byť se jednalo o úrazové připojištění. Tento názor dovolatele odvolací soud nesdílí, neboť nemá jakoukoli oporu ani v právním předpise, ani v předmětné pojistné smlouvě...Skutečnost, zda na různé typy pojištění s odlišně sjednanými pojistnými událostmi jsou uzavírány samostatné smlouvy, nebo zda jedna smlouva obsahuje několik typů pojištění, je z hlediska účinků právních úkonů smluvních stran (včetně účinků úkonů směřujících k zániku právního vztahu založeného smlouvou) nerozhodná*“.

Ačkoli tedy finanční arbitr připouští, že současné znění zákona o finančním arbitrovi neumožňuje řešit efektivně a hospodárně všechny spory z pojistných smluv (včetně Pojistné smlouvy uzavřené mezi Navrhovatelem a Institucí), nemůže překročit svou zákonem limitovanou pravomoc, když takovým rozhodnutím by mj. způsobil i jeho nicotnost a stranám sporu by tak mohly vznikat další náklady. Požaduje-li proto Navrhovatel celkové posouzení jeho nároků z Pojistné smlouvy, měl by se obrátit na obecný soud.

5.3 K podjatosti finančního arbitra

Navrhovatel v námitkách namítá podle § 14 odst. 2 správního řádu podjatost finančního arbitra, neboť finanční arbitr údajně nerozhodoval nestranně, skutková zjištění interpretoval účelově ve prospěch Instituce a nezabýval se okolnostmi ve prospěch Navrhovatele. Navrhovatel žádá, aby finanční arbitr podle § 178 odst. 2 správního řádu postoupil věc orgánu, který finančního arbitra výkonem veřejné správy pověřil.

Finanční arbitr v řízení postupuje podle zákona o finančním arbitrovi a správního řádu, nestanoví-li zákon o finančním arbitrovi jinak.

Podle § 5 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi platí, že „[a]rbitr vykonává svou funkci nezávisle a nestranně. Musí se zdržet všeho, co by mohlo budít pochybnosti o jeho nepodjatosti“.

Ustanovení § 14 odst. 1 správního řádu stanoví, že „[k]aždá osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu (dále jen "úřední osoba"), o níž lze důvodně předpokládat, že má s ohledem na svůj poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům takový zájem na výsledku řízení, pro nějž lze pochybovat o její nepodjatosti, je vyloučena ze všech úkonů v řízení, při jejichž provádění by mohla výsledek řízení ovlivnit“.

Podjatost je tak dána dvěma složkami, které musí být naplněny kumulativně, když první složkou podjatosti je poměr úřední osoby k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům a složka druhá vyjadřuje zájem úřední osoby na výsledku řízení, pro nějž lze pochybovat o její nepodjatosti, přičemž obě složky, tj. poměr i zájem, musí osoba, která podjatost namítá, prokázat.

Ústavní soud se ve svém rozhodnutí ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 371/04, zabýval otázkou nestrannosti a podjatosti, když konstatoval, že „[n]estrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi našla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Ústavní soud k tomu již v minulosti judikoval na straně jedné, že vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti [srov. sp. zn. I. ÚS 167/94, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen "Sbírka rozhodnutí"), svazek 6, náleží č. 127, str. 429], na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (srov. sp. zn. II. ÚS 105/01, Sbírka rozhodnutí, svazek 23, náleží č. 98, str. 11)“.

Finanční arbitr v této souvislosti zdůrazňuje, že není v žádném vztahu k Navrhovateli ani k jiným navrhovatelům v řízeních vedených proti Instituci, rovněž není v žádném vztahu k Instituci. Finanční arbitr rovněž nemá zájem na výsledku sporu mezi Institucí a Navrhovatelem, neboť je vázán povinnostmi stanovenými v ustanovení § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi: „Arbitr je povinen rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy“.

Finanční arbitr připomíná, že řízení před finančním arbitrem jako správní řízení obecně je ovládáno zásadou materiální pravdy vyjádřenou v ustanovení § 3 správního řádu, která znamená, že „[j]e povinností správního orgánu z vlastní iniciativy a vlastními prostředky objasňovat sporné, pochybné nebo zpochybněné skutečnosti“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu dne 30. 5. 2008, sp. zn. 4 Ads 113/2007). „Uvedená zásada, zakotvená v ust. § 3 odst. 4, resp. ust. § 46 správního řádu úzce souvisí i se zásadou vyhledávací (§ 32 odst. 1 správního řádu) a se zásadou volného hodnocení důkazů (§ 34 odst. 5 správního řádu). Správní orgán je tedy povinen zjišťovat všechny právně významné skutečnosti, bez

ohledu na to, v čí prospěch svědčí, přičemž takto zjištěný stav věci musí odpovídat skutečnosti. Zásada materiální pravdy vyjadřuje nutný požadavek vysoké hodnoty pravdivosti a spravedlnosti vzhledem k tomu, že ve správním řízení bývá rozhodováno o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech právnických a fyzických osob na jednotlivých úsecích státní správy. Způsob a rozsah přesného a spolehlivého zjištění skutečného stavu věci závisí na správním orgánu, který řízení vede. Přitom však odpovídá za naplnění této zásady a tato skutečnost má svůj odraz zejména v odůvodnění správního rozhodnutí, v němž správní orgán uvádí, které skutečnosti byly podkladem pro jeho rozhodnutí a jakými úvahami byl při jejich hodnocení veden“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, sp. zn 7 As 22/2007).

Finanční arbitr je orgán mimosoudního řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu. Primárním cílem finančního arbitra je tam, kde je spotřebitel v právu, přivést strany sporu ke smírnému řešení sporu tak, aby se spotřebitel nemusel obracet na soud a nemusel hradit náklady soudního řízení, protože řízení před finančním arbitrem je bezplatné. Proto musí finanční arbitr posoudit spor zásadně podle právních předpisů a nemůže působit ve prospěch ani jedné strany sporu. Pokud se nepodaří vyřešit spor smírně, vydá finanční arbitr rozhodnutí, které může strana sporu, která s ním nebude souhlasit, napadnout u soudu. Rozhodnutí finančního arbitra, kterým by neodůvodněně upřednostnil některou stranu sporu, by soud musel zrušit a velmi pravděpodobně neúspěšné straně sporu uložil náhradu nákladů soudního řízení.

Finanční arbitr tak i při hodnocení předmětu sporu postupoval podle ustanovení § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi a přiměřeně též podle ustanovení § 50 odst. 1, § 50 odst. 4 a § 52 správního řádu, která vyžadují, aby finanční arbitr při svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci, volně hodnotil podklady a pečlivě přihlížel ke všemu, co vyšlo v řízení najevo. Jeho povinností je zjišťovat veškeré, byť i stranami sporu nenavržené okolnosti, které by mohly mít podle jeho názoru vliv na zjištění skutkového stavu věci.

Ačkoli se pak finanční arbitr necítí být v projednávané věci podjatý, upozorňuje Navrhovatele, že u případné podjatosti finančního arbitra nelze ani postupovat ve smyslu jím citovaných ustanovení správního řádu.

Podle § 14 odst. 2 správního řádu platí, že, „[ú]častník řízení může namítat podjatost úřední osoby, jakmile se o ní dozví...O námitce rozhodně bezodkladně usnesením služebně nadřízený úřední osoby nebo ten, kdo má obdobné postavení (dále jen představený)“.

Podle § 14 odst. 6 správního řádu současně platí, že, „[u]stanovení předchozích odstavců se nepoužijí pro vedoucí ústředních správních úřadů“.

V této souvislosti tedy platí, že použití ustanovení správního řádu o podjatosti a vyloučení úředních osob je vyloučeno v případě vedoucích ústředních správních úřadů a vedoucích tzv. jiných ústředních orgánů státní správy vypočtených v § 2 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „kompetenční zákon“).

Přestože není finanční arbitr subjektem vypočteným kompetenčním zákonem jako tzv. jiný ústřední orgán státní správy, odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 52/04, kde se Ústavní soud zabýval otázkou pojmu „ústřední orgán státní správy“, když mj. konstatoval, že výčet ústředních správních orgánů státní správy v kompetenčním zákoně není taxativní a „[p]odle názoru Ústavního soudu je proto nutno označit za ústřední orgán státní správy orgán, jenž naplňuje následující kritéria: výkon státní správy představuje podstatnou (byť menšinovou) část náplně daného orgánu, správní orgán vykonává celostátní působnost a tento orgán není přímo podřízen jinému ústřednímu orgánu státní správy (Další kritéria jako normotvorná pravomoc či monokratičnost správního orgánu

nejsou v odborné literatuře jednoznačně přijímána a v jejich případě můžeme hovořit o znacích sice převažujících, nicméně nikoli nutných“.

Z hlediska výše uvedených materiálních kritérií tyto znaky bezpochyby charakterizují i institut finančního arbitra, přičemž finanční arbitr upozorňuje na obdobné postavení Českého telekomunikačního úřadu jako ústředního správního úřadu pro výkon státní správy ve věcech stanovených zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který je vedle finančního arbitra jedním z dalších správních orgánů, kterým přísluší rozhodovat spory vyplývající ze soukromoprávních vztahů.

Analogickou aplikaci § 14 odst. 6 správního řádu v případě namítané podjatosti finanční arbitr odůvodňuje současně tím, že vznesení námitky podjatosti finančního arbitra nemá v dané situaci zákonem předvídané řešení, neboť za podjatého finančního arbitra by nebylo možné určit jinou úřední osobu, která není ve vztahu k finančnímu arbitrovi ve vztahu podřízenosti (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 281/2016-26 ze dne 16. 10. 2017, kde konstatoval, že „[j]ak uvádí odborná literatura (srov. např. Vedral, J. Správní řád. Komentář. Praha: Bova Polygon, 2006, s. 135), uplatnění ustanovení o podjatosti a vyloučení úředních osob je výslovně vyloučeno v případě vedoucích ústředních správních úřadů, tedy ministrů a vedoucích jiných ústředních správních úřadů a státních tajemníků. Důvodem není skutečnost, že by se tyto osoby nemohly dostat do situace, kdy by u nich byly dány důvody podjatosti buď podle § 14 odst. 1, či podle § 14 odst. 5 správního řádu, ale skutečnost, že taková situace by z důvodu postavení těchto osob v systému státní správy neměla řešení; není tu specializovaný nadřízený orgán, který by o vyloučení vedoucího ústředního orgánu státní správy rozhodoval, a není nikdo, kdo by mohl místo případně vyloučeného vedoucího rozhodovat“).

Podle § 178 odst. 1 správního řádu platí, že „[n]adřízeným správním orgánem je ten správní orgán, o kterém to stanoví zvláštní zákon. Neurčuje-li jej zvláštní zákon, je jím správní orgán, který podle zákona rozhoduje o odvolání, popřípadě vykonává dozor“. Při užití správního řádu by podle tohoto ustanovení o podjatosti finančního arbitra rozhodoval opět sám finanční arbitr jako orgán, který podle zvláštního zákona (tj. zákona o finančním arbitrovi) rozhoduje o odvolání, tedy námitkách proti Nálezu finančního arbitra.

Podle § 5 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi sice platí, že „[z]a výkon své funkce odpovídá arbitr vládě“, případné vady samotných rozhodnutí finančního arbitra spočívající v jeho rozporu se zákonem (tedy včetně případné podjatosti finančního arbitra) jsou však s ohledem na zákonem předvídanou nezávislost a nestrannost finančního arbitra přezkoumatelné výhradně soudem podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“).

Jak již finanční arbitr Navrhovateli sdělil před vydáním tohoto rozhodnutí, řízení před finančním arbitrem je toliko možnou alternativou k soudnímu řízení a Navrhovatel není v případě nedůvěry v rozhodovací praxi či osobu finančního arbitra (resp. v případě nepříslušnosti finančního arbitra k rozhodnutí části sporu) nucen řešit svůj spor prostřednictvím tohoto orgánu mimosoudního řešení sporů.

5. K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr v řízení o námitkách proti Nálezu nezjistil, že by ve věci vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy odpovídajícího zaplacenému pojistnému a zákonného úroku z prodlení z Navrhovatelem tvrzeného důvodu absolutní neplatnosti rozhodl věcně nesprávně, a to z důvodů namítnutých Navrhovatelem, že by nesprávně posoudil svou příslušnost k rozhodnutí části sporu, ani že by Nález a řízení, které mu předcházelo, bylo v rozporu s právními předpisy.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 občanského soudního řádu, rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce 4a6gsk4
Instituce – datová schránka zástupce vd8grny

